

JOHANN HEINRICH PESTALOZZI

SÄMTLICHE BRIEFE

Herausgegeben vom Pestalozzianum
und von der Zentralbibliothek Zürich

ACHTER BAND

Briefe Nr. 2773–3490

ORELL FÜSSLI VERLAG, ZÜRICH

INHALTSVERZEICHNIS

Hans Stettbacher zum Gedenken	V
Vorwort	VII
Text: Briefe Nrn. 2773-3490	1
Anhang I: Textkritik	345
Anhang II: Sacherklärung	361
Anhang III: Worterklärung	445
Anhang IV: Register der Briefempfänger	452
Namens- und Ortsregister	457
Abbildung: Yverdon, von Clindy aus gesehen, Aquarell von Joh. Heinrich Werdmüller (1774-1832) von Zürich, im Pestalozzianum Zürich.	neben S. 320

Anhang IV

REGISTER DER BRIEFEMPFÄNGER

(nach Nummern)

-
- Ackermann: Nr. 3324, 3343, 3468
 Amehyn: Nr. 2990, 3027, 3066, 3173,
 3231
 Andrá: Nr. 3264
 Anich: Nr. 3204
 Andrighetti: Nr. 3314

 Baedeker: Nr. 2845, 2855
 Bannhard: Nr. 3390
 Barkhaus: Nr. 2804, 2856, 2893, 2935,
 3061, 3190, 3304
 Barnett: Nr. 2773, 2815, 2819, 2840,
 2881, 2968, 2986, 3055, 3102, 3194,
 3250, 3377
 Barrand: Nr. 3436
 Basire: Nr. 2912, 3181, 3358, 3388, 3392
 Bauer: Nr. 2833, 2868, 3037, 3201, 3249
 Baumgartner: Nr. 3028
 Bergeon: Nr. 2805
 Berg: Nr. 3253
 Beyerbach: Nr. 2794, 2866, 2953, 2985,
 3016, 3025
 Bigler: Nr. 3000
 Blank: Nr. 2963
 Blum: Nr. 3246
 Bobenheim f. Pobeheim
 Bonorandi: Nr. 3472, 3483
 Brandstetter: Nr. 3376
 Brede: Nr. 3095
 Bruch: Nr. 2950
 Brunner: Nr. 2900
 Bundt: Nr. 2844, 3440
 Burgdorfer: Nr. 2775
 Busf: Nr. 3006

 Carret: Nr. 3345
 Catoit: Nr. 3326

 Chocard f. Jaccard
 Enobloch f. Knobloch
 Collomb: Nr. 2776, 3069, 3316
 Cotta: Nr. 2919, 3453, 3476, 3482
 Coujard: Nr. 3465
 Couriard: Nr. 2811, 2848, 2922, 3038,
 3110, 3335, 3434

 Dapples: Nr. 3048
 Debary, Christian: Nr. 2826, 2867, 2884,
 2938, 3059, 3089, 3185, 3230, 3234
 Debary, Samuel: Nr. 2827, 3060, 3090,
 3186, 3222, 3273, 3289, 3490
 Delavaux: Nr. 2835, 3323
 Departement des Kultus Berlin: Nr. 2863,
 2958, 2981, 3209
 Dreift: Nr. 3093
 Dubois: Nr. 3297, 3301
 Ducoster: Nr. 2825, 2847
 Dutoit: Nr. 2832, 2903
 Dupal: Nr. 3486

 Egger: Nr. 2892, 2921
 Ende, van: Nr. 3477
 Erziehungsrat Bärlich: Nr. 2877
 Esser: Nr. 2787, 3124
 Eßlinger: Nr. 2886, 3014, 3086, 3242,
 3278, 3364, 3442

 Fäßler: Nr. 3414
 Fischer: Nr. 2779, 2999, 3112, 3130,
 3199
 Flick: Nr. 2890, 2954, 2983, 3257
 Francillon: Nr. 2786, 3221, 3382, 3399,
 3437
 Freuler: Nr. 3375
 Freunde: Nr. 2948, 3008

- Fridt: Nr. 3161
 Füßli: Nr. 3247
 Fugger: Nr. 3385

 Gazette de Lausanne: Nr. 3487
 Geyner: Nr. 2972, 3128, 3193, 3252,
 3290, 3336, 3421
 Geyer: Nr. 3443
 Girard: Nr. 3310
 Göldlin: Nr. 3017, 3402, 3431, 3470
 Goethe: Nr. 3067
 Gönzenbach: Nr. 2916, 3033, 3054, 3064,
 3096, 3142, 3321, 3351, 3450, 3454
 Goumoëns: Nr. 3100
 Gounod: Nr. 3488
 Gräff: Nr. 2961
 Grasset: Nr. 3223
 Greusing: Nr. 3463
 Gripenkerl: Nr. 3163
 Grivel: Nr. 2870
 Groß: Nr. 3071, 3105, 3383
 Guiraud: Nr. 2980, 2998
 Guisan: Nr. 2927, 3401
 Guisolan: Nr. 3473
 Gymnasium St. Gallen: Nr. 3043
 Gyrins: Nr. 3134

 Haag: Nr. 2987, 3015, 3283
 Haas: Nr. 2788, 2803
 Häbeler: Nr. 3313
 Häfeli: Nr. 2979, 3094, 3111, 3125, 3131,
 3178, 3368, 3389
 Harder: Nr. 2920
 Hartmann: Nr. 2850, 2991, 3042, 3187,
 3300, 3340, 3420
 Hautli: Nr. 3139
 Heimlicher: Nr. 2813, 2924, 3023, 3157,
 3277, 3338, 3446, 3464
 Helberger: Nr. 2795, 2956, 2984, 3076,
 3147
 Henning: Nr. 3081, 3091, 3093, 3330
 Herbert: Nr. 3430
 Hertling: Nr. 3360
 Hess: Nr. 3155
 Heussi, A.: Nr. 2889, 3049, 3099, 3148,
 3268, 3288, 3355, 3426, 3449, 3455
 Heussi, G.: Nr. 2869, 3149
 Hierholzer: Nr. 2809, 2873
 Hiltz: Nr. 2797, 2995

 Hoffmann, Eva: Nr. 2784, 2899, 2947
 Holdenecker: Nr. 2816
 Holzhalb: Nr. 2857, 2871, 3013, 3073,
 3160, 3260, 3372, 3419
 Huber: Nr. 2914, 3174, 3205, 3228

 Imhof: Nr. 3441
 Imhoff: Nr. 3457
 Isler: Nr. 2839, 2951, 2988, 3175, 3245,
 3274
 Jaccard: Nr. 3480
 Jacobi, Friedrich Heinrich: Nr. 2822,
 2930, 3051, 3103, 3332, 3341
 Jacobi, Joh. Kaspar: Nr. 2792, 2939,
 3188, 3294, 3367, 3408
 Jakobsohn: Nr. 3439
 Jullien: Nr. 3003, 3196, 3206, 3317,
 3352, 3391, 3444, 3485
 Junod: Nr. 3115
 Jury: Nr. 2862, 2865, 2970, 3007

 Kaiserstein: Nr. 2801, 2853, 2994, 3046,
 3135, 3184, 3225, 3239, 3312, 3350,
 3424
 Kalb: Nr. 3075
 Kappeler: Nr. 2887, 3085, 3122, 3276,
 3285
 Kasthofer: Nr. 3141, 3143, 3146, 3427
 Kaverau: Nr. 3093
 Kayser: Nr. 2791, 2929, 3058, 3189,
 3295, 3366, 3409
 Kernand: Nr. 2781, 2874
 Kinkelin: Nr. 2780, 3088, 3226, 3445,
 3448, 3452
 Knobloch: Nr. 2824
 Köchlin: Nr. 2829
 Kronig: Nr. 3337, 3347
 Krüsi: Nr. 3018
 Krüsi-Egger, Katharina: Nr. 3011
 Kübler: Nr. 3362

 Laederich: Nr. 2977
 Lambelet: Nr. 3179
 L'Asspée, de: Nr. 3333, 3357
 Lejeune: Nr. 3080
 Lenz: Nr. 2821
 Lerche: Nr. 2933, 3162, 3203
 Leuenberger: Nr. 2807, 2891, 2925, 2997
 Lötscher: Nr. 3202, 3318

- E'Orsa: Nr. 3458
 Eüthy: Nr. 2888
 Esquiens: Nr. 3123, 3137, 3224
 Magg: Nr. 2915, 2957, 2974, 3024, 3118,
 3311, 3413, 3478
 Mallinkrodt: Nr. 2859
 Marcuard: Nr. 3467
 Massa: Nr. 2896, 2901, 2923
 Matthiſſon: Nr. 3302
 Maurer: Nr. 3021, 3126, 3272, 3328,
 3331, 3353, 3459, 3466
 Mercier: Nr. 3053
 Mettrau: Nr. 2820, 2851, 3068, 3182,
 3296
 Meyer-Bürcher: Nr. 2799, 2828, 3044,
 3078
 Meyer, Jeremias: Nr. 2834, 2875, 2976,
 3019
 Meyer, Martin: Nr. 2790, 2928, 3057,
 3191, 3303, 3346, 3370, 3374, 3407
 Michaelis: Nr. 3438
 Mieg: Nr. 3208, 3263, 3327
 Milson: Nr. 3291, 3381, 3484
 Mütsch: Nr. 2800
 Monod: Nr. 3120, 3129, 3140, 3164,
 3219
 Morton: Nr. 2812, 3034, 3117, 3152,
 3265, 3378, 3456
 Murali, Johannes von: Nr. 2965, 3144,
 3218, 3396
 Murali, Leonhard von: Nr. 3211, 3384,
 3395
 Nägeli, Frau: Nr. 2814
 Nägeli, Fritz: Nr. 3047
 Nägeli, Hans Georg: Nr. 2774, 2876,
 2878, 3070, 3305, 3308
 Nännig: Nr. 3271, 3275, 3299
 Nerf: Nr. 2898
 Nicolobius: Nr. 3010, 3104
 Niederer: Nr. 3009, 3220, 3489
 Nüscheler: Nr. 2798, 2955
 Nüßperli: Nr. 3005
 Oloz: Nr. 2782
 Ordinaire: Nr. 3319
 Orell Züsli: Nr. 2913, 2941, 3217
 Oſchwald: Nr. 3315
 Oſer: Nr. 2777, 2810, 2996, 3002, 3022,
 3151, 3380
 Paſchoud: Nr. 2796, 2802, 2818, 2823,
 2838, 2946, 2971, 3041, 3133, 3138,
 3156, 3210, 3256, 3270, 3279, 3292,
 3306, 3322, 3393, 3394, 3404, 3416
 Paſſavant: Nr. 3039, 3074
 Paſtol: Nr. 2843, 2858, 2934, 2944,
 3072, 3083, 3114, 3171
 Paturel: Nr. 3180, 3307, 3369
 David: Nr. 3113
 Peſtalozzi: Nr. 3207, 3261
 Peyer: Nr. 2883, 3026
 Pfenyffer: Nr. 3079
 Piſſter: Nr. 2849, 3266, 3349, 3354,
 3435, 3460
 Pflüger: Nr. 3213
 Plazkenſtern: Nr. 3145
 Pöbeheim: Nr. 2789
 Poſtamt Bern/Laufanne: Nr. 3176, 3267
 Preiffig: Nr. 2806
 Prina: Nr. 3032
 Rabenhorſt: Nr. 3168
 Rath: Nr. 3106, 3215
 Raumer: Nr. 2962
 Reiffy: Nr. 3429
 Reitter: Nr. 2932, 3136, 3158, 3200,
 3281, 3423, 3471
 Rengger: Nr. 2937
 Riecke: Nr. 3363
 Röchliſberger: Nr. 2906
 Roſſel: Nr. 2785, 2882
 Roullin: Nr. 3474
 Sauerländer: Nr. 2783, 2817, 2841, 2880,
 2885, 2907, 2918, 2943, 2967, 3092,
 3197, 3212, 3229, 3238, 3254, 3286,
 3287, 3309
 Schär: Nr. 3031
 Schiferli: Nr. 3479
 Schleicher: Nr. 2917, 2936, 2945, 2949,
 3121
 Schmid: Nr. 3165, 3361
 Schneider, Dr.: Nr. 3029
 Schneider: Nr. 2909, 2975, 3028
 Schöch: Nr. 3214
 Schultheß: Nr. 2842, 3400, 3422, 3433

- Senn: Nr. 2982, 3159, 3365, 3461
 Serrurier: Nr. 3469
 Siaube: Nr. 3004
 Spleiß: Nr. 2864, 2879, 2902
 Stadelberg: Nr. 3403, 3417
 Steiner: Nr. 2942, 3116
 Stoll: Nr. 3177, 3216
 Stouder: Nr. 3475
 Strachan: Nr. 3107, 3406, 3451
 Streiff: Nr. 3119, 3258, 3342
 Stünzi: Nr. 2830, 3035, 3082, 3232,
 3235, 3248, 3339
 Sturz: Nr. 2931, 2959, 2966, 2993, 3050,
 3077
 Sulzer: Nr. 3062
 Szabó: Nr. 3462

 Thiriot: Nr. 3166, 3387
 Thompson: Nr. 2860, 2894, 2910, 2952,
 2973, 3195, 3325, 3371, 3405, 3418
 Thouvenot: Nr. 2908, 3108, 3280, 3415
 Torre: Nr. 2911, 3045, 3109, 3251
 Tribolet: Nr. 3348
 Triol: Nr. 3132
 Trösch: Nr. 3481
 Trümpler: Nr. 3030, 3065, 3127, 3154,
 3167, 3236
 Lurtag: Nr. 2778, 2904, 2926, 3153
 Typographische Buchhandlung: Nr. 3373,
 3386

 Ufchneider: Nr. 2895, 2960

 Bodh: Nr. 3320
 Bögeli: Nr. 3063, 3097, 3183, 3237,
 3241, 3284, 3298, 3412, 3428
 Bogel: Nr. 3262
 Boigt: Nr. 3334
 Bon den Belden: Nr. 2793, 2940, 3052,
 3150, 3233, 3259, 3293, 3356, 3379,
 3410
 Buillmier: Nr. 3001, 3098, 3240, 3432

 Wäber, Bernhard: Nr. 3425
 Wäber f. Weber, Johannes
 Waibel: Nr. 2897
 Walzhard: Nr. 2836, 2846, 3192, 3198,
 3244, 3255, 3269, 3282, 3398
 Waser: Nr. 3344
 Weber, Johannes: Nr. 3012, 3040
 Weber, Frau: Nr. 2854, 2872, 2978,
 2992, 3169
 Wezlar: Nr. 3145
 Wolf: Nr. 2964
 Wüest (Wüst): Nr. 2969, 3020, 3084
 Würth: Nr. 3227
 Wüllmier f. Buillmier

 Ziegler: Nr. 2852, 3056, 3101, 3172,
 3243, 3359, 3411, 3447
 Zollhofer: Nr. 2808, 2837, 2861, 2989
 Zoppi: Nr. 3397
 Zündel: Nr. 2831, 2905, 3036, 3087, 3170

 Unbekannt: Nr. 3220